

Løsningsforslag til F-oppgaver kapittel 10

Oppgave 1

- a) Valutakursen angir hvor mye vi må betale i vår valuta for en enhet av utenlands valuta.

$$108 \text{ NOK} / 100 \text{ DKK} = 1,08 \text{ NOK/DKK}$$

- b) Kronekursen angir hvor mange enheter av utenlandsk valuta en må ut med for å få en enhet av vår valuta.

$$100 \text{ DKK} / 108 \text{ NOK} = 0,92 \text{ DKK/NOK}$$

- c) Dersom du tror at den norske kronen vil appresiere i forhold til danske kroner (dvs. blir mer verdt) er det lurt å vente så lenge som mulig før du veksler fra norske kroner til danske. Det er fordi når norske kroner appresierer, får du flere danske kroner for de norske kronen.
- d) Som turist er det en fordel at din egen valuta er sterk i forhold til valutaen i det landet du besøker. Du får da kjøpt flere enheter av den utenlandske valutaen og kjøpekraften din øker. Derfor ønsker du deg en sterk krone (høy kronekurs) slik at du får flest mulig danske kroner ut av dine norske sparepenger. Har du derimot danske kroner igjen etter ferien er over, og ønsker å veksle disse tilbake til norske kroner, kan du håpe at den danske kronen styrker seg rett før du skal veksle tilbake.

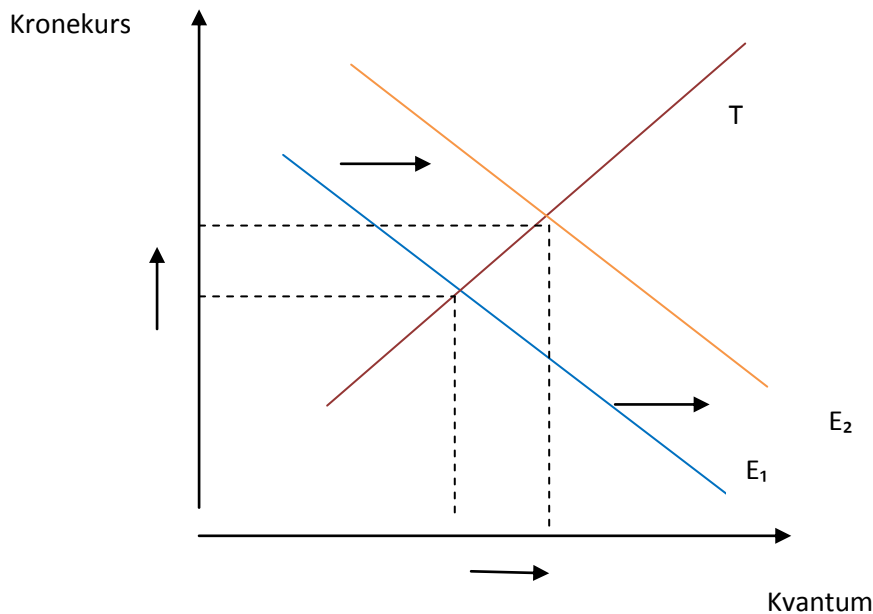
Oppgave 3

Dersom renten i Norge stiger i forhold til rentenivået i utlandet, blir det mer attraktivt å plassere penger i norske kroner fordi avkastningen på bankinnskudd i Norge stiger. Virkningen på kronekursen av en renteheving kan vi illustrere i et enkelt tilbuds- og etterspørselsdiagram, der kronekursen måles på den vertikale akse og omsatt valuta måles på den horisontale akse. Kronekursen blir bestemt i likevekt mellom tilbud og etterspørsel av kroner, der tilbudskurven skjærer etterspørselskurven. En renteheving fører altså til at etterspørselskurven skifter utover/til høyre. Vi får nå en ny likevekt. Kronen har styrket seg. NB! Kronekursen påvirkes også av andre faktorer enn rentenivået, så hvis for eksempel oljeprisen samtidig faller, kan kronekursen falle selv om renten heves. I økonomiske resonneringer sier vi derfor ofte at en

[Type text]

renteheving fører til en styrking av hjemvalutaen ALT ANNET LIKT ("ceteris paribus" på latin).

Høy rente i Norge fører vanligvis til høy etterspørsel etter norske kroner slik at kronekursen stiger. Dette kan illustreres i et tilbuds- og etterspørselsdiagram.

Oppgave 5

Kronens verdi mot andre valutaer kan påvirke sysselsettingen blant annet fordi kronens verdi påvirker konkurransekraften til de bedriftene som selger varene sine i utlandet. Dersom kronen er sterk, vil norske produkter bli dyrere sammenlignet med utenlandske produkter. Dette reduserer konkurransekraften til norske eksportbedrifter, noe som fører til redusert produksjon og dermed til redusert sysselsetting.

Kronens verdi påvirker også inflasjonen i Norge. Hvis kronen blir mer verdt blir det billigere for oss å kjøpe utenlandske produkter. Vi må betale mindre for varer som for eksempel klær. Inflasjonen er jo den gjennomsnittlige prisveksten, og når prisene på importvarer reduseres, betyr det også at gjennomsnittlig prisvekst blir lavere.

Lavere prisvekst på importvarer, og dermed lavere prisvekst i Norge, vil vanligvis føre til at arbeidstakere i Norge reduserer sine lønnskrav, fordi kjøpekraften likevel kan økes. Dette vil føre til lavere lønnskostnader for bedriftene, noe som vil føre til at de reduserer prisene på sine produkter. Norske bedrifter som bruker importerte varer i produksjonen vil også kunne redusere prisene fordi de nå betale mindre for sin produksjonsinnsats. Dette vil forsterke nedgangen i inflasjonen.

[Type text]

Hvis kronen er svak vil effektene gå i motsatt retning: både sysselsettingen og inflasjonen vil øke.

Et lengre og mer detaljert svar

En sterk krone kan påvirke sysselsettingen og inflasjonen i Norge. En kroneappresiering har forskjellig effekt ulike deler av økonomien. La oss begynne med konkurranseutsatt sektor, dvs. de bedriftene som har utenlandske konkurrenter. En sterk krone betyr svekket konkurranseevne for eksportbedriftene. Dersom prisene er avtalt i norske kroner, vil en styrket krone føre til at utlendingene må betale flere enheter av egen valuta for varene. Dermed blir norske varer dyrere for utlendingene, slik at etterspørselen faller. Dersom prisene er avtalt i en utenlandsk valuta (oljeprisen er oppgitt i dollar for eksempel) vil norske eksportører få lavere inntjening i norske kroner for varene de selger. I begge tilfeller får eksportørens lavere inntekter og produksjonsnivået reduseres. Dermed vil også sysselsettingen i eksportbedriftene gå ned. Også importkonkurrerende bedrifter (dvs. norske bedrifter som selger i Norge, men har utenlandske konkurrenter – for eksempel møbelbedrifter) får svekket konkurranseevne når kronekursen stiger, fordi de utenlandske konkurrentene kan redusere sine priser målt i norske kroner. Dermed vil kundene kjøpe mer av utenlandske varer, og mindre av varer som er produsert i Norge. Det vil føre til mindre sysselsetting også i importkonkurrerende næringer.

For skjermet sektor, dvs. bedrifter som ikke har utenlandske konkurrenter, er effekten av kroneappresieringen derimot positiv. Billigere importvarer fører til at norske produsenter som bruker utenlandske innsatsfaktorer som ledd i produksjonen får reduserte produksjonskostnader. Dermed kan de sette lavere priser på sine produkter. En sterkere krone fører altså til lavere prisvekst både direkte gjennom lavere importpriser og indirekte gjennom lavere produksjonskostnader. Til en lavere pris vil konsumentene etterspørre mer, slik at produksjonen øker. Styrket krone skaper altså en effekt der produksjon og sysselsetting flyttes fra konkurranseutsatt til skjermet sektor. Samlet blir likevel effekten negativ. Husk også at vi trenger eksportinntekter for å finansiere importen vår, så overføring av arbeidskraft fra konkurranseutsatt til skjermet sektor vil kunne skape betydelige problemer dersom den skjer i for stor skala over tid).

Som vi allerede har fått fram betyr en sterk krone billige importvarer og lavere produksjonskostnader slik at prisveksten blir lavere også på hjemmeproduserte varer. Importkonkurrerende bedrifter må også holde sine priser lavere for ikke å tape i konkurransen mot utenlandske varer. Lavere prisvekst vil føre til lavere lønnskrav, slik at lønnsveksten også blir lavere. Sterk krone fører altså til lavere inflasjon. For konkurranseutsatt sektor er lav lønnsvekst positivt for konkurranseevnen, fordi det reduserer veksten i produksjonskostnadene. Etter hvert vil dette føre til at bedriftene

[Type text]

lettere tåler de lave prisene de må sette for å kunne konkurrere med utlandet. Over tid vil altså fallet i inflasjonstakten minske virkningene av den sterkere kronekursen.

Oppgave 8

Banken informerer om at det koster 9,4 NOK for ett britisk pund (dette er valutakursen, leses: kroner per pund).

- a) 2500 NOK tilsvarer 266 GBR (vi ser bort i fra faste gebyrer). For å finne fram til svaret tar man antall norske kroner og deler på valutakursen:

$$\frac{2500 \text{ NOK}}{9,4 \text{ NOK/GBR}} = 266 \text{ GBR}$$

- b) Dersom 12 GBR tilsvarer 115 NOK må valutakursen være 9,58 NOK/GBR. Formelen er: antall NOK/antall GBR = valutakursen NOK/GBR.

$$\frac{115 \text{ NOK}}{12 \text{ GBR}} = 9,58 \text{ NOK/GBR}$$

- c) Valutakursen har gått opp fra 9,4 til 9,58, som vil si at det har blitt dyrere å kjøpe britiske pund. Kronen har altså svekket seg (depresiert) i løpet av turen. Det var flaks for deg at den ikke svekket seg før du vekslet om til pund.

Oppgave 9

Dersom du kjøper dollar på termin, dvs. du fastsetter dollarkursen nå, men mottar dollarbeløpet (og betaler kronebeløpet) først om tre måneder, vil du sikre deg mot et tap dersom dollaren styrker seg mot kroner. Oppgaven oppgir dollarkursen til 6.00 kroner, men det står ikke om dette er spotkursen, dvs. kurs for betaling nå, eller terminkursen, men disse to kursene er vanligvis svært like. Dermed har du nok penger til skolepengene. Men hvis du kjøper dollar på termin, og ikke kommer inn på skolen, må du veksle om dollarene tilbake til kroner igjen. Da må du betale vekslingsgebyr på salg begge veier, samtidig som du også utsetter deg for en risiko for at dollaren synker mot norske kroner, slik at du får mye færre kroner tilbake. Samlet bør du nok bare kjøpe dollar på termin dersom du har høy sannsynlighet for å komme inn på det amerikanske universitetet. **Dersom man kjøper valuta på termin, vil man tjene på dette dersom dollarkursen stiger og tape om den faller.**

[Type text]